

Judyta Przyłuska Schmitt¹

BITCOIN W POLSCE I NA ŚWIECIE

Wstęp

Historia wirtualnego pieniądza, jakim jest bitcoin, trwa zaledwie kilka lat, ale to w ciągu ostatniego roku zrobiło się o nim naprawdę głośno. Interesują się nim już nie tylko „wtajemniczeni”, którzy mają „lepsze pojęcie” o wirtualnym świecie, ale coraz szersze kręgi akademików i polityków, a także tych, którzy nie chcą, aby coś ważnego umknęło ich uwadze.

W polskiej sieci internetowej na bitcoina można było natrafić już w 2008 r. Jednakże były to wówczas informacje zaledwie szczątkowe, które pojawiały się raczej jako ciekawostki na forach dyskusyjnych albo w komentarzach zamieszczanych do przeróżnych informacji z kraju i zagranicy. Temat wirtualnej waluty był praktycznie nierozpoznany i dla wielu zupełnie niezrozumiały. Z czasem pojawiało się coraz więcej informacji w źródłach anglo- i niemieckojęzycznych, które tłumaczono na język polski.

Jednak dopiero kilka istotnych wydarzeń, jakie miały miejsce od wybuchu ostatniego kryzysu finansowego na świecie, spowodowały, że rozgłos i zainteresowanie wirtualną walutą zyskały na znaczeniu. Niekwestionowane, liczne zalety bitcoina, takie jak: brak konieczności angażowania w transakcje instytucji finansowych, niskie koszty utrzymania, wysokie bezpieczeństwo i anonimowość transakcji w jednych wzbudzają zainteresowanie, a w innych strach przed utratą kontroli nad władzą pieniądza. Ta technologiczna nowinka stała się przedmiotem rozważań i analiz dla ekonomistów, którzy stojąc po dwóch przeciwnych stronach w dyskusji, spierają się o przyszłe losy wirtualnego pieniądza. Jednak mimo skrajnie różnych zdań, jedno nie ulega wątpliwości: kurs bitcoina od pewnego czasu sukcesywnie rośnie, a internet lawinowo wypełniają informacje z pojęciem bitcoina w nagłówkach.

¹ Dr Judyta Przyłuska Schmitt, adiunkt, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II.

Celem artykułu jest przedstawienie zmiennych „losów” kryptowaluty w ciągu ostatnich lat, rosnącego nią zainteresowania w Polsce i na świecie oraz tworzącego się stanu prawnego wobec obrotu taką walutą.

Bitcoin wciąż popularny

Analizując wykresy kursu bitcoina z początkowego okresu jego notowań z kursem sprzed kilku lub kilkunastu dni, nie można pozbyć się wrażenia, że mamy do czynienia z tzw. „bitcoinmanią” porównywalną do siedemnastowiecznej „tulipano-manii”. Nowa cyberwaluta debiutowała w internetowym kantorze wymiany MtGox w sierpniu 2010 r. z kursem zaledwie sześciu centów za jednego bitcoina². Rok później jego wartość wzrosła do ponad 30 dolarów, a w 2012 osiągnęła wartość przeciętną ok. 70 dolarów. Tym nagłym wzrostom wartości bitcoina towarzyszyły różne wydarzenia gospodarcze i polityczne, mające wpływ na poszukiwanie przez inwestorów stabilnych źródeł – jak kiedyś złoto – do zabezpieczenia i przechowywania posiadanych przez nich środków³.

Pierwszy istotnie zauważalny wzrost wartości bitcoina nastąpił w sierpniu 2012 r., w związku z sankcjami nałożonymi na Iran, który ogłosił kontynuację prac wzbogacania uranu. Irańczycy doświadczyli wówczas dużej zmienności własnej waluty riala w transakcjach wobec dolara.

„*Nie mamy pojęcia, co się stanie, w tych dniach, ceny zmieniają się co 10 minut*”.

Ta zmienność poruszyła wielu Irańczyków, którzy dokonywali inwestycji w zagranicznej walucie jako zabezpieczenie i co teraz stało się trudne, zwłaszcza w świetle sankcji. Dlatego wielu z nich zaczęło używać bitcoinów⁴. Bitcoin umożliwił Irańczykom łatwe przesyłanie pieniędzy poza granice kraju, udowadniając w ten sposób, iż możliwe jest ominięcie sankcji nałożonych przez USA i kraje UE⁵.

Niebawem nastąpiły kolejne wydarzenia przyczyniające się do popularyzowania bitcoina. Wartość wirtualnej waluty zaczęła zyskiwać na wartości także wobec złota.

Wystarczy prześledzić notowania i wykresy wartości bitcoina w ostatnich latach oraz jego relacje w stosunku do wartości złota, aby się o tym przekonać (tabela 1).

Wkrótce po wyżej przedstawionych wydarzeniach bitcoin nabrał ponownego przyspieszenia z początkiem 2013 r. w związku z szeroko opisywanymi wydarzeniami na Cyprze. W kwietniu 2013 r., tamtejszy rząd planował zająć część środków finansowych osobom, które zgromadziły je na prywatnych rachunkach oszczędnościowych. „Cypryjskie działania rządu” przyczyniły się do zainteresowania ze strony inwestorów lokowaniem środków w coraz bardziej popularną wirtualną walutę – bitcoina, który nie podlega jakiegokolwiek władzy centralnej. Tezy o zupełnej

² Więcej o powstaniu i funkcjonowaniu bitcoina: J. Przyłuska, *Wirtualny pieniądz*, Gazeta bankowa, nr 5, 2012, s. 97.

³ J. Przyłuska, *Przyszłość wirtualnego pieniądza*, [w:] *Obrót bezgotówkowy w Polsce*, H. Żukowska, M. Żukowski (red.), KUL, Lublin 2013, s. 372.

⁴ B. Panzica, *Bitcoins – eine populär gewordene Iranische Währung*, 30. November 2012.

⁵ J. Przyłuska, *Kryptograficzna waluta dużych zysków*, Gazeta bankowa, nr 1, 2014, s. 72.

niezależności wirtualnej waluty wobec wpływu rządów, banków centralnych i sytuacji gospodarczej danego kraju – choć mocno przesadzone – napędziły wzrost wartości bitcoina i spowodowały, że o wirtualnej walucie stało się głośno. Pojawiły się opinie, że bitcoin, na którego wartość i podaż nie mają wpływu ani rządy, ani banki centralne, może być bezpieczną „przystanią” walutową⁶. Wielu próbowało chronić swoje środki lokując je w wysoce spekulacyjny elektroniczny pieniądz, którego podaż – ograniczona do 21 milionów e-monet – powoduje, że staje się pożądanym dobrem rzadkim porównywanym do złota.

Tabela 1. Wartość bitcoina wobec euro w okresie od sierpnia 2011 do grudnia 2014

Źródło: <http://www.ariva.de>

Z początkiem 2014 r. obserwuje się spadek wartości bitcoina wobec euro. Jeszcze w grudniu 2013 r. kurs cyfrowej waluty sięgał blisko 800 euro! ale już w styczniu 2014 r. odnotował 40% spadek, który szybko próbował odrobić. Niestety, począwszy od lutego 2014 r., kurs bitcoina systematycznie spada wyznaczając całoroczny trend spadkowy. W grudniu 2014 r. kurs bitcoina nieznacznie przekroczył 309 euro, co wskazuje na prawie 60% spadek w ciągu ostatniego roku.

W styczniu 2015 r. kurs bitcoina sięga już „tylko” 231 euro. Mimo to, cena bitcoina nadal przedstawia istotną wartość, a sama kryptowaluta stała się przedmiotem spekulacji. Skąd takie duże wahania i jakie są przyczyny spektakularnych wzrostów i spadków jego kursu.

⁶ T. Świderek, *Druga bańka bitcoina*, www.obserwatorfinansowy.pl, (11.04.2013).

Tabela 2. Wartość bitcoina wobec euro w ciągu ostatniego roku

Źródło: <http://www.ariva.de>

Kolejny raz pojawiają się opinie, że rozdmuchana bańka bitcoinowa w końcu pęknie, co spowoduje, że posiadacze cyberwaluty stracą realne pieniądze, które ulokowali w nic nieznaczące cyfrowe zapisy na swoich dyskach. Póki co, przedwczesne jest mówienie o ostatecznym krachu bitcoina, gdyż wciąż widać próby odrobienia strat minionego roku. Poza tym, wydarzenia światowe istotnie wpływają na zwwyżki (sytuacja na Cyprze w kwietniu 2013 r.) oraz na niżki (oświadczenia Banku Chin, upadek giełdy MtGox) kursu bitcoina i zainteresowanie nim. Wirtualny bitcoin okazał się niezastąpiony dla robiących zakupy w serwisie Silk Road, tzw. jedwabnym szlaku oraz przy „robieniu kokosów” na spekulowaniu cyfrową walutą⁷. Silk Road jest internetową giełdą zwaną „narkotykowym Amazon” działająca w sieci Tor. Większość wystawianych na niej produktów jest nielegalna, choć platforma internetowa zamieszcza informację, iż zabrania się oferowania towarów i usług szkodliwych dla innych. Wszystkie transakcje giełdowe prowadzone są w kryptowalucie bitcoin, w celu zapewnienia anonimowości kontrahentów. Amerykańscy senatorzy Charles Schumer i Joe Manchin skierowali pismo do prokuratora generalnego Stanów Zjednoczonych, w którym domagali się zamknięcia giełdy. 02.10.2013 Silk Road został zamknięty, jednak już miesiąc później 06.11.2013 ponownie powrócił⁸, a kurs bitcoina w kolejnych tygodniach wzrósł.

Niestety, coraz częściej jednak mamy do czynienia z próbami realnego ograniczenia przez organy kontroli państwowej i bankowej swobody dokonywania transakcji przy użyciu bitcoina.

W ubiegłym roku Ministerstwo Finansów Federacji Rosyjskiej ogłosiło projekt ustawy, która całkowicie zabrania używania i promowania jakichkolwiek cyberwalut.

⁷ <http://bitcoinet.pl/2013/05/28/dlaczego-bitcoin-nie-umrze/>

⁸ http://pl.wikipedia.org/wiki/Silk_Road

Oczywiście spadek wartości cyfrowej waluty nie jest bezpośrednią przyczyną tej decyzji, ale – jak w powyżej podanych przypadkach – może być jednym z czynników negatywnie wpływających na jego kurs.

Według statystyk prowadzonych przez BitPay, około 4400 handlowców (czyli 10%) nie zamienia posiadanych przez siebie bitcoinów na tradycyjną walutę. Około połowa (22000) z obsługiwanych przez BitPay użytkowników wymienia wszystkie zarobione przez siebie bitcoiny na waluty tradycyjne, a 18000 (czyli 40%) zamienia je częściowo. Średni dzienny wolumen transakcji BTC realizowanych przez BitPay przyjmuje wartość rzędu 1 mln dolarów⁹.

Błyskawiczny wzrost wartości bitcoina

Zwolennicy wirtualnego pieniądza uważają, że zyskał on na popularności w wyniku ogólnego niezadowolenia wobec szerzącej się korupcji, kumoterstwa, oszustw i przeróżnych nadużyć dokonywanych w świetle prawa przez instytucje zaufania publicznego. To powoduje, że zainteresowanie bitcoinem intensywnie rośnie, a historia jego pochodzenia i funkcjonowania jest już znana i dostępna w wielu źródłach, nie tylko internetowych.

Nieustannie przybywa chętnych wprowadzenia do obrotu gospodarczego płatności bitcoinem. Coraz częściej można spotkać następujące ogłoszenia: *Franczyzobiorcy Subway zaczynają przyjmować bitcoin*, *Holenderski bar przyjmuje bitcoin*, *Baidu, chiński konkurent Google, przyjmuje bitcoin*, *Logo Bitcoin na znaczkach pocztowych Poczty Polskiej*. Również sieć Mobile Vikings, która na polskim rynku oferuje usługi *pre-paid*, ogłosiła akceptację płatności bitcoinem¹⁰.

Informacje te dowodzą, że użytkownicy i oferenci usług na całym świecie żywo interesują się losami alternatywnej waluty. Co więcej, mając na uwadze istotny wpływ elektroniki na nasze codzienne życie, zadajemy sobie pytanie: *Jakie są szanse przeniesienia gospodarki do tej formy obrotu handlowego?*

Według Raportu Europejskiego Banku Centralnego¹¹ wirtualne waluty definiuje się jako niepodlegający regulacjom prawnym typ pieniądza wydawany w środowisku elektronicznym, który jest akceptowany przez wirtualne społeczności ograniczone do użytkowników tych platform, albo graczy w systemach gier online. Alternatywne waluty mogą być powiązane z realną gospodarką jako:

1. Zamknięte systemy istniejące w oderwaniu od zewnętrznego świata, (np. gry komputerowe, gdzie wirtualne złoto można zdobywać wewnątrz gry);
2. Systemy jednokierunkowe przyjmujące strumienie pieniężne z zewnątrz, (np. w Facebook Credits lub Amazon Coins wirtualną walutę można nabyć po ustalonym kursie, ale nie jest możliwa transakcja odwrotna);
3. Systemy dwukierunkowe, jak bitcoin, w których wirtualna waluta może być wymieniana na inne waluty bez ograniczeń, a rolę wejścia i wyjścia pełnią najczęściej giełdy, kantory i innego rodzaju pośrednicy.

⁹ <https://coinreport.net/statistics-reveal-10-bitpay-merchants-keep-income-bitcoin/> (19.12.2014).

¹⁰ <http://mobtech.interia.pl/operatorzy/inni/news-mobile-vikings-nowa-siec-akceptuje-kryptowalute-bitcoin.nId.1078390>

¹¹ Raport: Virtual Currency Schemes, October 2012, European Central Bank, Eurosystem (pdf).

Typ dwukierunkowej waluty wirtualnej podobny jest do systemu pieniądza elektronicznego pod względem formy i sposobu przemieszczania środków. Zasadniczą różnicą jest emisja. Podmioty podlegające regulacjom prawnym emitują pieniądź elektroniczny, który jest wyrażony w jednostkach obowiązujących w danym kraju i można go zamienić na inne formy pieniądza. Wirtualne waluty tworzą własne jednostki miary i nie gwarantują wymienialności. Nie podlegają regulacjom prawnym obejmującym instytucje płatnicze, instytucje pieniądza elektronicznego i instytucje kredytowe. Według raportu, takie waluty jak bitcoin, bez jasno zdefiniowanego statusu prawnego, mogą być traktowane jako:

- alternatywne waluty (w postaci waluty lokalnej);
- e-pieniądz;
- wirtualne dobro (zachowujące się jak pieniądź towarowy)¹².

Użytkowników bitcoina i zwolenników jego idei ze względu na liczne zalety wirtualnej waluty sukcesywnie przybywa. Lista miejsc, w których można dokonać płatności bitcoinem, ciągle się powiększa. Sporządzono nawet interaktywną mapę geograficzną punktów akceptacji cyfrowej waluty (*Bitcointalk.org*), do której dołączają nowi akceptanci. Mapa odzwierciedla potencjał bitcoina w sieci. Większość zlokalizowanych na mapie punktów znajduje się w Europie, ale znaczną koncentrację można dostrzec także w innych częściach świata, np. w Argentynie¹³.

Rysunek 1. Mapa miejsc akceptacji bitcoina na świecie.

Źródło: <http://www.businessinsider.com/bitcoin-store-map-2013-12>.

¹² M. Kisiel, *Niekartowe schematy płatności bezgotówkowych na świecie, Kierunki rozwoju, wybrane przykłady*, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu (pdf).

¹³ <http://www.businessinsider.com/bitcoin-store-map-2013-12>

Zainteresowanie cyfrową walutą pozwala zidentyfikować polskich użytkowników sieci na 10. miejscu pod względem liczby wykopywanych bitcoinów, a polski rynek bitcoinowy – w światowej czołówce¹⁴. Transakcje bitcoinem akceptują m.in.:

- Villa Sart i Apartment Traders Gate w Gdańsku,
- Remonty w Szczecinie,
- Przedłużanie i zagęszczanie rżęs w Szczecinie,
- ZUELIN (Zakład Usług Elektryczno-Informatycznych) w Lidzbarku Warmińskim,
- Gospodarstwo Agroturystyczno-Ekologiczne „Stajnia Leźno” w Małym Leźnie,
- Hajduczek Agroturystyka w Górznie,
- Nocleg w Kostrzynie,
- Level UP – bar dla graczy i parking bar w Warszawie,
- White Burger w Warszawie,
- tłumacz przysięgły języka francuskiego w Warszawie,
- Korty tenisowe w Sulejówku,
- Kancelaria prawnicza w Zamościu,
- Profident – Praktyka Dentystyczna i Chirurgiczna w Kielcach,
- MajewscyFoto – Studio Fotograficzne w Kielcach,
- Dentysta w Gliwicach,
- Gabinet fizjoterapii i masażu w Tarnowie.

Różnorodność oferowanych usług i ich akceptantów powoduje, że bitcoin poprzez swoje liczne zalety staje się dobrem ogólnie pożądanym. Bitcoina można zdobyć na kilka sposobów. Można zająć się „kopaniem”, (ale przy obecnych cenach prądu, nie jest to opłacalne). Można też wymiany bitcoinem dokonywać bezpośrednio z posiadaczami wirtualnej waluty lub za pośrednictwem giełd. Trzeba jednak przy tym pamiętać, że cena bitcoina podlega dużym wahaniom.

Tabela 3. Kurs dzienny bitcoina w PLN, USD i EURO na początku 2014 r.

Tabela kursów Bitcoin jest aktualizowana automatycznie. Ostatnia aktualizacja o godzinie: 16:54, dnia: 04-01-2014				
Waluta	Giełda	Cena	Kurs kupna	Kurs sprzedaży
PLN	bitcurexPLN	2,540.00 PLN	2,502.01 PLN	2,539.00 PLN
PLN	mtgoxPLN	2,700.00 PLN	2,670.91 PLN	2,700.00 PLN
PLN	localbtcPLN	2,258.85 PLN	3,509.59 PLN	2,254.81 PLN
USD	bitstampUSD	813.13 USD	892.11 USD	812.60 USD
USD	mtgoxUSD	896.00 USD	898.00 USD	898.50 USD
USD	cbxUSD	832.59 USD	817.05 USD	820.03 USD
USD	localbtcUSD	832.00 USD	1,271.87 USD	649.75 USD
EUR	mtgoxEUR	651.00 EUR	645.00 EUR	649.00 EUR
EUR	btcdEUR	598.00 EUR	592.00 EUR	597.00 EUR
EUR	btceEUR	613.50 EUR	610.12 EUR	613.00 EUR

Źródło: <http://aktualny.pl/bitcoin/index.php> (4.01.2014).

¹⁴ Seminarium SGH, Bitcoin – pieniądz przyszłości, (18.12.2013).

Tabela 4. Kurs dzienny bitcoina w PLN, USD i Euro na koniec 2014 r.

Rynek	Wartość	Waluta	Zmiana 12m [%]	Data wyceny
BTC BitStamp	314,98	USD	-53,47%	2014-12-19
BTC bitcoin.de	265,00	EUR	-46,68%	2014-12-19
BTC BitBay	1099,00	PLN	-75,02%	2014-12-19

Źródło: <http://www.money.pl/pieniadze/bitcoin/bitstamp.BTCSTAMPUSD.USD.html>

Dane w tabeli 3 i 4 pokazują jak dużej przeceny doświadczył bitcoin w ciągu ostatniego roku w PLN, USD i EUR. Mimo to, cena nadal utrzymuje się na wysokim poziomie wobec wartości przyjmowanych w początkowych latach jej notowań giełdowych (tabela 1).

Stan prawny bitcoina

Mimo coraz częstszego obrotu bitcoinem wciąż brakuje odpowiednich regulacji dotyczących wirtualnych walut. W grudniu 2013 r., Ministerstwo Finansów oświadczyło, że nie uznaje bitcoina za nielegalny, ani też za prawny środek płatniczy, gdyż w świetle dyrektyw unijnych nie spełnia on warunków pieniądza elektronicznego¹⁵. Jeśli zaś chodzi o zyski z transakcji bitcoinem, podlegają one opodatkowaniu w taki sam sposób, jak zyski z praw majątkowych. Osoby, które nie zgłoszą urzędowi skarbowemu dochodów z handlu bitcoinami, mogą liczyć się z odpowiednimi sankcjami finansowymi. Na razie jednak, nie ma sposobu wyegzekwowania podatku, ani mechanizmu pozwalającego na skontrolowanie osób uczestniczących w systemie wirtualnej waluty¹⁶.

Popularność bitcoina spowodowała, że kraje takie jak USA czy Niemcy, wprowadziły już pewne regulacje prawne dotyczące obrotu nim. Również szwajcarski parlament rozważa przyjęcie postulatu traktującego bitcoina jak każdą inną walutę obcą. Mimo, że zasadniczym celem tych regulacji są kwestie podatkowe, to warte rozważenia są zagadnienia ekonomiczne:

- Czy bitcoin stwarza możliwości dla rozwoju sektora finansowego?
- Czy powinien być traktowany jak waluta obca?
- Jakie środki regulacyjne powinny być stosowane, aby zapewnić przejrzystość prawa związanego z bitcoinem i podobnymi do niego walutami?
- Jakiego rodzaju zmiany w regulacji są niezbędne i kiedy mogą zostać wprowadzone w życie¹⁷?

Analitycy Banku of America, w raporcie skierowanym do biznesowych klientów porównali bitcoina do złota i oszacowali jego wartość na 1300 dolarów. Według nich bitcoin może awansować do roli konkurenta dotychczasowych dostawców przelewów pieniężnych, zwłaszcza że już w chwili obecnej wartość transakcji bitcoinem przewyższa obecnego giganta, Western Union. Podobnie wypowiedział się

¹⁵ <http://www.pb.pl/3485125.94998.minfin-bitcoin-nie-jest-nielegalny>, (10.01.2014).

¹⁶ <http://wyborcza.pl/1.75248.15099921.Banka-bitcoina-pekla-Kurs-20proc-w-dol-Przez-chinski.html>

¹⁷ Szwajcarscy prawodawcy proponują traktować bitcoina jak walutę obcą, <http://bitcoin.pl/>

Przewodniczący Rady Gubernatorów Systemu Rezerwy Federalnej Stanów Zjednoczonych, Ben Bernanke, który jednocześnie dostrzegł, iż rozwiązania takie mogą stanowić problem natury prawnej i nadzorczej, ale w niektórych obszarach mogą być bardzo obiecujące zwłaszcza, gdy będą zapewniać szybsze, bezpieczniejsze i bardziej wydajne metody płatności¹⁸.

Odmienne stanowisko w sprawie wirtualnej waluty zajmują Chiny, które sprzeciwiły się wprowadzeniu takiego rozwiązania¹⁹. Ostrzeżenie Ludowego Banku Chin wobec podległych mu instytucji finansowych, by nie angażowały się w operacje z cyfrowymi zdecentralizowanymi walutami, wywołało obniżenie kursu bitcoina o 30%. Uzasadnieniem takiego stanowiska jest nieokreślony status prawny cyfrowych walut, stąd nie może być stosowany w oficjalnych rozliczeniach instytucji finansowych. Natomiast prywatny obrót bitcoinem nie został zabroniony, choć ostrzeżono chętnych do wymiany bitcoinem, przed brakiem państwowego zabezpieczenia i nadzoru. Mimo tych oświadczeń, chińska wyszukiwarka internetowa Baidu ogłosiła, że będzie akceptować cyfrową walutę jako formę zapłaty za część oferowanych usług zapewniających bezpieczeństwo jej klientów²⁰. Biorąc pod uwagę fakt, że Chiny liczą 1,3 mld mieszkańców, wyszukiwarka zajmuje piąte miejsce, jako jedna z najbardziej popularnych witryn na świecie²¹.

Zapowiedź zmian

Niezależnie od opisanych wydarzeń i decyzji rządów, bitcoin nadal działa i rozwija się w sieci, zataczając coraz szersze kręgi zainteresowanych i zdobywając ciągle większy rozgłos. Bowiem, z technicznego punktu widzenia, zadaniem praktycznie niewykonalnym jest zakazanie lub zablokowanie systemu tak, aby uniemożliwić w ten sposób posługiwanie się zdecentralizowanymi kryptowalutami. Stąd popularność tej cyberwaluty, której bezpieczeństwo uważa się za wysokie, rośnie lawinowo. Dodatkowo, szybkość dokonywanych operacji i minimalne koszty transakcji stają się bezkonkurencyjne. O bitcoinie mówi się, iż jest to Złoto 2.0. Nie dziwi więc fakt, że taki system płatności mógłby znaleźć praktyczne zastosowanie w życiu codziennym, na przykład jako mikropłatności. Obecny system płatności cyfrowych oferowany przez banki i operatorów kart płatniczych nie daje możliwości wykonywania ani łatwych, ani ekonomicznie opłacalnych takich mikropłatności. Jednakże dopuszczenie do obrotu bitcoina wiąże się z nieuniknioną kontrolą ze strony władz państwowych.

Obradująca w USA konferencja państwowego nadzoru bankowego (CSBS)²² zaproponowała regulacje i obszary podlegające nadzorowi i kontroli, jakiej powinni

¹⁸ <http://bitcoinet.pl/2013/11/19/bitcoin-przed-komisja-senacka-usa/>

¹⁹ Chińska Komisja Regulacyjna ds. Banków ogłosiła, że nie planuje wprowadzenia polityki regulacyjnej dotyczącej bitcoina.

²⁰ W Stanach Zjednoczonych Baidu jest na 130 miejscu, jeśli chodzi o popularność witryny, a w samych Chinach – na pierwszym.

²¹ Baidu, chiński konkurent Google, przyjmuje bitcoin. <http://paybit.pl/baidu-chinski-konkurent-google-przyjmuje-bitcoin/>.

²² The Conference of State Bank Supervisors – CSBS.

podlegać prowadzący firmy związane z sektorem kryptowalut. Ich sugestie koncentrują się na zaproponowanych w projekcie *BitLicense* rozwiązaniach prawno-kontrolnych, choć sami bankowcy określają siebie jako „technologicznie neutralnych”. Projekt ma za zadanie stworzyć nowe regulacje prawne w zakresie funkcjonowania biznesów opartych na cyberwalutach na terenie stanu Nowy Jork, nad którym pracuje tamtejszy Departament Finansowy. Propozycje CSBS opierają się na licencjonowaniu podmiotów świadczących usługi w zakresie:

- wymiany walut cyfrowych na waluty fiat money;
- wymiany jednego rodzaju walut cyfrowych na inny;
- transmisji walut cyfrowych;
- a także pośrednictwa w wymianie, przechowywaniu i transmisji kryptowalut²³.

Jedna z części sprawozdania konferencji nadzoru bankowego USA informuje: *„Dla usług finansowych, w większości praw stanowych istnieją już regulacje odnoszące się do tego rodzaju aktywności, obejmując na ogół operacje transmisji, wymiany i/lub przechowywania wartości na czyjś rzecz. Tego rodzaju transakcje finansowe lub usługi stawiają usługodawcę w stosunku zaufania. Stosunek zaufania jest podstawą większości praw i regulacji finansowych i powinien być stosowany bez względu na medium odpowiedzialne za przekaz wartości”*.

Zarys struktury prawnej zaproponowany przez CSBS kładzie nacisk m.in. na zasady prowadzenia dokumentacji protokołów odpowiedzialnych za cyber-bezpieczeństwo oraz standardów dotyczących wymiany danych. Natomiast wobec podmiotów pośredniczących stawia się wymóg gromadzenia informacji o użytkownikach zaangażowanych w transakcje kryptowalutami. Informacje te mają gromadzić i dotyczyć danych osobowych oraz adresów IP ich użytkowników.

Dodatkowo, CSBS „w trosce o nadużycia” apeluje do firm o przestrzeganie obowiązujących regulacji w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i zachowania odpowiednich zasad rejestrowania i ochrony praw swoich klientów, włączając w to: obowiązki ubezpieczeniowe, posiadanie niezbędnych mechanizmów ochrony danych oraz udostępnianie ich odpowiednim organom w razie zaistniałej konieczności. Opublikowane zalecenia CSBS będą poddane publicznej dyskusji, która potrwa do 15 lutego 2015 r.²⁴ Warto w tym miejscu postawić pytanie: Czy takie działania zmierzające do prawnego usankcjonowania kontroli nad użytkownikami wirtualnego pieniądza nie będą zbyt daleko posunięte i nie staną się główną przyczyną spadku zainteresowania wirtualną walutą, a w konsekwencji systematyczną utratą jej wartości? Czy hura- optymizm dotyczący „wolnej waluty” nie jest przedwczesny?

Podsumowanie

Wirtualna kryptowaluta charakteryzuje się – podobnie jak złoto – ujemną korelacją wobec notowań tradycyjnych aktywów. Idea takiej waluty niesie wiele nadziei

²³ <http://bitcoin.pl/wiadomosci/prawo-i-polityka/651-sugestie-bankow-stanowych-odnosnie-regulacji-kryptowalut>, (19.12.2014).

²⁴ *Ibidem*.

i optymizmu, że dążenie do wyzwolenia się od ciężaru wprowadzania ciągle nowych kosztów (podatków) nareszcie się ziści. Biorąc pod uwagę największą zaletę wirtualnej waluty – decentralizację – zyskuje się poczucie społecznej sprawiedliwości, że wszyscy uczestnicy takiego systemu stają się wobec siebie równi. Ci zaś, którzy dostrzegli zalety i możliwości alternatywnej formy wymiany, zapragnęli zacząć się jej kopaniem. Jednak ich zapał szybko studzi fakt, że do takich celów potrzebny jest nie tylko kosztowny, superszybki sprzęt komputerowy, ale i zbyt wysokie koszty prądu, stają się nieproporcjonalne wobec zysku otrzymanego z wykopania porcji bitcoinów. Warto pamiętać, że rynek bitcoina jest rynkiem bardzo młodym i mimo rosnącej popularności, ciągle ograniczonym liczbą jego użytkowników, a przez to też mało płynnym. To powoduje, że kurs cyfrowej waluty jest i długo będzie kursem spekulacyjnym. Natomiast co do regulacji prawnych w zakresie obrotu wirtualnym pieniądzem to są one z pewnością potrzebne również w Polsce. Należy więc nie tylko przyglądać się podejmowanym działaniom w kwestii wirtualnych walut w Niemczech czy w Ameryce, ale także podążać ich śladem. Od dłuższego czasu bowiem, politycy szukają rozwiązań uzdrawiających globalne finanse i coraz więcej dyskutuje się o zmianie w światowym systemie finansów. Wygląda na to, że na nadchodzących zmianach skorzystają pewne kraje, ale będą i takie, które na tym stracą.

Bibliografia

1. Gruszecki, T., *Świat na długi*, KUL, Lublin 2012.
2. Kisiel, M., *Niekartowe schematy płatności bezgotówkowych na świecie, Kierunki rozwoju, wybrane przykłady*, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu (pdf).
3. Przyłuska, J., *W poszukiwaniu rozwiązań dla systemu finansowego*, Studia i Praca Kolegium Zarządzania i Finansów, Zeszyt Naukowy 128, SGH, Warszawa 2013.
4. Przyłuska, J., *Wirtualny pieniądz*, Gazeta Bankowa, nr 5/1133, 2012.
5. Przyłuska, J., *Kryptograficzna waluta dużych zysków*, Gazeta Bankowa nr 1, 2014.
6. Przyłuska, J., *Przyszłość wirtualnego pieniądza*, [w:] *Obrót bezgotówkowy w Polsce*, H. Żukowska, M. Żukowski (red.), KUL, Lublin 2013.
7. Raport *Virtual Currency Schemes*, *European Central Bank, Eurosystem*, October 2012.

Strony internetowe:

8. Panzica, B., *Bitcoins Become Popular Iranian Currency*, www.wealthwire.com
9. Świderek, T., *Druga bańka bitcoina*, www.obserwatorfinansowy.pl
10. Sugestie banków stanowych odnośnie regulacji kryptowalut <http://bitcoin.pl/wiadomosci/prawo-i-polityka/651-sugestie-bankow-stanowych-odnosnie-regulacji-kryptowalut>
11. Baidu, chiński konkurent Google, przyjmuje bitcoin. <http://paybit.pl/>
12. Bańka bitcoina pękła, Kurs 20% w dół przez Chiny, Gazeta wyborcza, <http://wyborcza.pl/>
13. Bitcoin – pieniądz przyszłości, Seminarium SGH, (18.12.2013).
14. Bitcoin przed komisją senacką USA, <http://bitcoinet.pl/>
15. Bitcoin store map, <http://www.businessinsider.com>
16. Dlaczego bitcoin nie umrze <http://bitcoinet.pl/>
17. Holenderski bar przyjmuje bitcoin, <http://paybit.pl/>
18. MinFin: bitcoin nie jest nielegalny, Puls Biznesu, <http://www.pb.pl/>
19. Mobile vikings nowa sieć akceptuje kryptowalutę bitcoin, <http://mobtech.interia.pl/>

20. Silk Road, <http://pl.wikipedia.org>
21. Szwajcarscy prawodawcy proponują traktować bitcoina jak walutę obcą, <http://bitcoin.pl/>
22. BitPay veröffentlicht 'Bitcoin Black Friday' – Statistiken 2014 <http://blog.btcgermany.eu/bitpay-veroeffentlicht-bitcoin-black-friday-statistiken-2014/>

Abstrakt:

W ostatnich latach dużo mówi się i pisze o problemach światowego systemu finansowego i potrzebie jego reformy. Poszukuje się różnych rozwiązań eliminujących z obrotu gotówkę i zastąpienie jej elektronicznym pieniądzem. Tymczasem, w siłę rośnie bitcoin i inne e-waluty oparte na podobnym projekcie. Poddaje się je analizie i rozważa przyjęcie regulacji dotyczących obrotu takim pieniądzem. Czy bitcoin mógłby zastąpić współczesne waluty i rozwiązać problemy dzisiejszego systemu finansowego? Czy ma szanse stać się pieniądzem właściwym?

Bitcoin in Poland and in the world

In the last years you could hear and read a lot about the problems of the current financial system and the need to reform it. Therefore it will be searched for a different way to replace the cash circulation with electronic money. Meanwhile the strength of Bitcoin is growing and also other e-currency, which are based on similar projects. The e-money will be analyzed and considered the adoption of regulations on the circulation of that money. Could Bitcoin replace today's currency and solve the problems of today's financial system? Is there the chance to become the truth money?

PhD Judyta Przyłuska Schmitt, assistant professor, The John Paul II Catholic University of Lublin.